

Årsredovisning 2004

Generaldirektörens förord

På kommunikationsspaningsområdet har år 2004 för FRA:s del präglats av en väntan på nya tekniska system som gör det möjligt att bättre än förut behandla materialet och därmed förbättra produktionen. Till bilden hör en besvärande försening vad gäller driftsättandet av ett större bearbetningssystem för analytiker.

Tillgången på råmaterial från närområdet har minskat ytterligare genom att telekommunikationerna alltmer går från etern till kabel. Behovet av en teknikneutral access till trafiken har därmed ytterligare accentuerats.

I regleringsbrevet för 2004 har regeringen uttalat att den tyngdpunktsförändring som skett från traditionell militär förvarning och heltäckande operativ och taktisk förvarning mot strategiska och icke-militära underrättelser och den vidgade hotbilden skall fortsätta. Samtidigt innehöll regeringens särskilda inriktning för 2004 tämligen långtgående krav på rapportering om militära förhållanden i närområdet. Och Försvarsmakten förde i sin inriktning också fram krav på en omfattande rapportering på detta ämnesområde. FRA har i dialog med Regeringskansliet och Försvarsmakten sökt skapa sig en uppfattning om de sammanvägda kraven på myndigheten när det gäller rapportering på detta område och rapportering på andra områden. Det är FRA:s bedömning att en fortsatt dialog behövs.

Sveriges ökade internationella engagemang och det faktum att området nya hot ställer allt högre krav på underrättelsetjänsten innebär en stor utmaning när det gäller att få resurserna att räcka. Den snabba utvecklingen inom telekommunikationsområdet och det breda kommersiella utbudet av olika produkter medför att allt mer resurser måste överföras från produktion till produktionsutveckling.

Trots den begränsade tillgången på material har rapporteringen till brottsbekämpande myndigheter varit betydelsefull och i en del fall lett till ingripanden och andra åtgärder.

Den tekniska signalspaningen har fortsatt att hålla en i internationell jämförelse mycket hög klass.

Kompetensen inom informationssäkerhetsområdet har fortsatt att utvecklas enligt de krav som ställts på FRA i myndighetens instruktion. Gensvaret från uppdragsgivarna har varit mycket gott och verksamheten fortsätter att växa enligt plan. Inom området stöd till myndigheter har totalt drygt 5200 timmar levererats till externa kunder, vilket är en dryg fördubbling jämfört med föregående år.

Viktigare verksamhet och händelser under året

Krishantering har varit ett stort ämne under året, både i samband med planering för svenska militära insatser och där enbart politiska och andra intressen varit inblandade. På dessa områden bedömer uppdragsgivarna insatserna som goda. Utöver detta har ett antal underrättelseframgångar till uppdragsgivare inom brottsbekämpande myndigheter kunnat konstateras under året. Tydligt för 2004 är också att den militära rapporteringen ytterligare har effektiviserats trots att personal överförts till andra områden.

I syfte att effektivisera underrättelseproduktionen och fokusera på uppdragsgivarnas mest prioriterade underrättelsebehov framtog under januari 2004 en plan för signalunderrättelserapporteringen på FRA. Planen är baserad på uppdragsgivarnas inriktningar. Den anger inom vilka områden som underrättelserapportering skall ske och hur produktionen skall prioriteras.

I syfte att effektivisera och renodla uppgifterna för FRA-ledningen omorganiserades och reformerades staben. Framförallt förstärktes funktionerna verksamhetsplanering, myndighetssamverkan och partnersamverkan.

Under 2004 beslutades även att bygga en ny datahall på FRA. Syftet är framför allt att få en större redundans och därmed bli mindre sårbar.

Det administrativa stödet förändrades. Personalchefen var tidigare även chef för en avdelning med många olika verksamheter. Ändringen innebar bland annat att personalchefens ansvar koncentrerades på personalfrågorna. En förvaltningsavdelning inrättades med en chefsjurist som chef. Samtidigt bestämdes att frågor av etisk art i myndighetens underrättelseverksamhet skall höra till avdelningens uppgifter.

Resultatredovisning

Rapportproduktion

Uppgift enligt regleringsbrevet 2004:

Försvarets radioanstalt skall genom sin underrättelserapportering tillgodose Regeringens, Försvarmaktens och övriga uppdragsgivares behov av underrättelser för att skapa fullgoda underlag för planering, beslut och genomförande av verksamhet. Verksamheten skall vara förankrad i och styrd av uppdragsgivarens behov och bedrivas så att den snabbt kan anpassas till händelseutvecklingen i omvärlden.

Produktion riktad främst till säkerhetspolitiska uppdragsgivare

Rapportproduktionen har minskat till följd av att ett antal geopolitiska bevakningsområden, av resursskäl, lagts ned under perioden. I allmänhet var uppdragsgivarna nöjda med rapporteringens utveckling, som generellt upplevs som bättre och mer relevant. Fortfarande behövs en utveckling mot sammanställningar snarare än snabba rapporter med fragmentiserat innehåll.

FRA reagerade snabbt på underrättelsebehov i samband med flera kriser under året.

I samband med flodvågskatastrofen i Asien i slutet på 2004 stöttade FRA Regeringskansliet (Fö) med öppen information. Insatsen bedömdes som synnerligt betydelsefull av Fö.

Produktion riktad främst till uppdragsgivare inom försvarsunderrättelseområdet

Rapportproduktionen har generellt sett minskat under året till följd av materialbortfall. Dessutom går resurser åt till förmågeuppbyggnad inom arbetsområden som ännu inte genererar någon rapportering.

Beträffande den militära rapporteringen har prioriterade behov från uppdragsgivarna fått se sina behov bortprioriterade, främst till följd av FRA:s ambition att ta sig an den vidgade hotbilden.

Produktion riktad främst till brottsbekämpande myndigheter

Rapporteringen har ökat i omfattning när det gäller terrorism och i viss mån organiserad brottslighet.

På området proliferation av massförstörelsevapen har unik information genererats.

Signalreferensbibliotek

Uppgift enligt regleringsbrevet 2004:

Försvarets radioanstalt skall vidmakthålla och utveckla signalreferensbibliotek för Försvarets behov.

Det kontinuerliga arbetet med att uppdatera signalreferensbiblioteket (SRB) har fortsatt under 2004. Inhämtningen sker dels från fasta signalspaningsstationer, dels från fartyget Orion och signalspaningsflygplanen S102B.

De underrättelsebehov som uppdragsgivarna inför 2004 ställde på FRA rörande arbetet med signalreferensbiblioteket har i mycket stor utsträckning tillgodosetts.

Under 2004 kunde vid ett tillfälle inhämtning inte genomföras på grund av att inhämtningsresurser inte fanns att tillgå i närområdet. Detta påvisar nödvändigheten av större flexibilitet framförallt gällande den fartygsburna signalspaningen. Försvarets arbetsavtal och bemanning med värnpliktiga besättningar är härvidlag de mest gränssättande faktorerna.

Huvudmottagare av data från signalreferensbiblioteket är Försvarets telekrigstöd-enhet som omvandlar dessa data till lokala varnarbibliotek, enligt Försvarets behov. Biblioteken ligger till grund för olika plattformars varnar- och motmedelssystem, där kvaliteten hos biblioteksdata är direkt avgörande för en plattformas förmåga att överleva i en krigssituation. Försvarets närvaro i internationell insats kräver egen nationell förmåga att administrera varnar- och motmedelssystem. Försvarets fortsatta krav på tillgång till signalreferensbiblioteket för planering och genomförande av insatser i krisområden visar att uppdragsgivaren har ett fortsatt förtroende för produktionen.

En förutsättning för att svenska flyg-, sjö- och markförband i framtiden ska kunna verka internationellt är tillgången till signalreferensbibliotek av kvalitet och omfattning som idag. Förutom att utgöra underlag för biblioteksproduktion, bidrar inhämtningen av signalreferensbiblioteksdata även till Försvarets förmåga att identifiera flygplan och fartyg i närområdet.

Territoriell integritet

Uppgift enligt regleringsbrevet 2004:

Försvarets radioanstalt skall stödja Försvarmakten inom uppgiften territoriell integritet.

Vid Yt- och luftlägescentralen kanaliseras signalspaningsunderrättelser från hela FRA. Den tekniska signalspaningen från markstationerna bidrar till Försvarmaktens lägesbild av de delar av Östersjön som ligger inom täckningsområdet.

FRA har år 2004 gett stöd till Försvarmakten (luftbevakningen) vad gäller främmande makts verksamhet i anslutning till svenskt luftrum. Särskild vikt har lagts på identifiering och följning av andra länders spaningsflygningar.

Stöd till svenska förband i internationell tjänst m.m.

Uppgift enligt regleringsbrevet 2004:

Försvarets radioanstalt skall kunna stödja svenska förband i internationell tjänst avseende den signalspaningsutrustning och den metodik som behövs främst för att förvarna om omedelbara hot mot förbanden. Försvarets radioanstalt skall även förbereda underrättelsestöd till svenska förband anmälda till internationella styrkeregister.

Måluppfyllnaden i sin helhet bedöms som **GODTAGBAR**. I bedömningen har hänsyn tagits till att ansvarsfördelningen mellan FRA och Försvarmakten fortfarande kvarstår att klara ut samt att området generellt sett är under utveckling och flera förbättringsområden går att identifiera. Vad beträffar kravet på FRA att under 2004 förbereda underrättelsestöd till svenska förband anmälda till internationella styrkeregister bedöms måluppfyllnaden som **ICKE GODTAGBAR**. Endast underlag till Electronic order of battle (EOB), har framtagits.

Den planerade funktionen för signalspaningsstöd (SSO) inledde en sex månaders försöksperiod vid SWENIC i Pristina under oktober. Verksamheten har under perioden omfattat samverkan mellan centrala FRA och de på plats insatta förbanden. Verksamheten skall utvärderas och beslut om fortsatt verksamhet skall fattas efter försöksperiodens slut.

Signalspaningsflygningar med S102B över Adriatiska havet har under året genomförts planenligt med gott resultat. Tillsammans med Försvarmakten har diskussioner med NATO och EUFOR har inletts med syfte att få tillstånd att flyga i andra områden än de nu gällande. Kvarstående är dock fortfarande att slutföra arbetet med att skapa en tydlig ansvarsfördelning mellan Försvarmakten och FRA avseende signalspaning till stöd för internationella insatser. Frågan bereds för närvarande av en samordningsgrupp bestående av representanter från båda myndigheterna.

Stöd med utveckling av system och metodik

Uppgift enligt regleringsbrevet 2004:

Försvarets radioanstalt skall stödja Försvarmakten och andra myndigheter med utveckling av system där signalspaningsutrustning ingår. Försvarets radioanstalt skall därutöver stödja Försvarmaktens förbandsproduktion genom att utveckla metodik och utbilda personal inom signalspaningsområdet.

Måluppfyllnaden bedöms som **GOD** då de uppdrag som uppdragsgivarna givit FRA under år 2004 har kunnat lösas.

FRA har under 2004 bedrivit språk- och foniutbildning för Försvarens räkning och under hösten genomfördes TES- utbildning för officerare. FRA har bistått Försvarens makt i materialregistrering, tester, prov och försök. I december överlämnade FRA signalspaningssystemet för SIS-bat 04 till Försvarens makt (S 1).

Prov och utveckling inom telekrigområdet

Uppgift enligt regleringsbrevet 2004:

Försvarens radioanstalt får på uppdrag av Försvarens materielverk utföra prov och utveckling inom telekrigområdet.

Måluppfyllnaden bedöms som **GOD** då de uppdrag som Försvarens makt ställt på FRA under år 2004 har kunnat lösas.

De uppdrag Försvarens makt ställt på FRA har kunnat lösas. FRA har genomfört två kurser i varnarsystem för personal ur Försvarens makt. Efterfrågan på denna typ av undervisning är stor, vilket tyder på att den uppskattas och svarar mot uppdragsgivarnas behov.

En ny programversion för radarvarnaren på JAS-39 har skapats och levererats till Försvarens makt. FRA har dessutom deltagit i en arbetsgrupp för förbättrad identifiering inom nya varnar- och motverkanssystemet för nästa generation JAS-39 tillsammans med FMV och Försvarens makt.

Dataprogram till nya varnarsystemet på de nya korvetterna har tagits fram och levererats till Försvarens makt.

Uppdragsstyrt stöd till myndigheter m.m

Uppgift enligt regleringsbrevet 2004:

Försvarens radioanstalt skall efter uppdrag lämna stöd inom sitt kompetensområde till myndigheter m.m. och därigenom bidra till att målen för verksamhetsområdet och politikområdet nås.

Måluppfyllnaden bedöms som **GOD** vad avser levererade tjänster, **GODTAGBAR** vad avser kapacitet att leverera, då den snabba ökningen av efterfrågan inte kunnat mötas.

FRA har under året mot betalning levererat tjänster till sammanlagt 15 myndigheter och statliga företag.

Totalt har drygt 5200 timmar levererats till externa kunder, vilket är en dryg fördubbling jämfört med föregående år. Resultaten av det stora antal uppdrag som genomförts är genomgående goda och uppdragsgivarna är nöjda.

Avsaknaden av ett automatiserat kund- och säljstödssystem innebar dock vissa effektivitetsförluster. Hade ett sådant system funnits skulle något fler timmar kunnat

levereras. Ett sådant system är under upphandling och bedöms kunna driftsättas under första kvartalet 2005.

FRA bedriver ingen aktiv marknadsföring av dessa tjänster, eftersom risken då är stor att efterfrågan ökar för mycket, vilket resurserna inte räcker till. Det ökande antalet kunder beror på en spridning inom statsförvaltningen av uppfattningen att produkterna håller god kvalitet.

Genom uppdragen skaffar sig FRA en alltmer samlad bild av tillståndet avseende informationssäkerhet i det offentliga Sverige, vilket i framtiden kan bidra till att stärka det totala skyddet mot IT-relaterade hot.

Stöd till Regeringskansliet

Uppgift enligt regleringsbrevet 2004:

Försvarets radioanstalt skall stödja Regeringskansliet med underhåll av vissa datorsystem.

Stöd till Regeringskansliet har uppgått till totalt 100 timmar fördelat på nedanstående områden. Intäkterna uppgår till totalt 8 tkr.

- Drift och underhåll av kommunikationsutrustning har utförts, omfattande cirka 30 timmar.
- Drift och underhåll av datorutrustning har utförts, omfattande cirka 70 timmar.

IT-relaterade hot

Uppgift enligt regleringsbrevet 2004:

Verksamheten skall bidra till att samhällets förmåga att möta IT-relaterade hot ökar.

Nedan redovisas vilka insatser som vidtagits för att nå målen angivna i myndighetens instruktion inom samverkansområdet Teknisk infrastruktur.

Efter en utvärdering har den enhet som genomför FRA:s informationssäkerhetsuppdrag övergått från en interimistisk projektbaserad organisation till en fastställd organisation med en enhet för forskning och utveckling och en funktion för krisberedskapsuppgifter inom ramen för samverkansområde Teknisk infrastruktur. Inom samma organisation finns även en enhet för konsulttjänster som ingår under verksamhetsgrenen stöd till myndigheter.

Funktionen för krisberedskap drar nytta av den kunskapsuppbyggnad som kontinuerligt sker som en kombination av intensiv forskning och utbildning och de praktiska erfarenheter som konsultverksamheten ger. Forskningen syftar till att hitta svagheter i moderna IT-system och att utveckla metoder för att skydda sig mot intrång via dessa svagheter. Konsultverksamheten använder forskningsresultaten för att aktivt testa samhällsviktiga IT-system, kartlägga bristerna och rekommendera åtgärder för att säkra systemen. Resultatet är nationell spetskompetens i såväl teknisk säkerhet som allmän informationssäkerhet, som används i det analysarbete som är grunden för uppbyggnaden av samhällets förmåga att möta IT-hot.

Under året har, i enlighet med ett av målen i myndighetens instruktion, funktionen för krisberedskap byggt upp policy, processer och rutiner för FRA:s agerande vid och hantering av svåra påfrestningar på IT-arenan. Rutinerna har övats och även testats under skarpa förhållanden.

Funktionen för krisberedskap har under perioden även fastställt en arbetsmetodik som i huvudsak innebär att rekommendationer avseende informationssäkerhet utgår från noggranna analyser.

Funktionen har även markant utökat sina kontaktytor med relevanta myndigheter, organ och sammanslutningar och har därför breddat krisberedskapsfunktionen i hög takt.

FRA har även, i enlighet med myndighetens instruktion, under perioden stöttat polisen genom att vid flera tillfällen medverkat till identifieringen av inblandade aktörer vid IT-relaterad brottslighet.

Miljöledningssystem

Uppgift enligt regleringsbrevet 2004:

Försvarets radioanstalt skall i samband med årsredovisningen redovisa hur myndighetens miljöledningssystem har utvecklats. Därutöver skall myndigheten lämna en bedömning av i vilken utsträckning detta bidragit till att uppnå målen i samnordisk Agenda 21 för försvarssektorn

FRA:s miljöledningsarbete i form av policy och mål för arbete har tagits fram och redovisats till regeringen i form av separat skrivelse med diarienummer 24 632:3211/05:1.

Nedan presenteras i korthet utvecklingen av miljöledningssystemet samt verksamhet som genomförts för att uppnå målen i samnordisk Agenda 21.

Utveckling av miljöledningssystem

FRA fortsätter att utveckla miljöledningssystemet på FRA och i strukturella former inordna miljöarbetet i den normala verksamheten på myndigheten. En miljöpolicy har tagits fram under året och sammanlagt sju delmål som syftar till att nå målen i samnordisk Agenda 21 har tagits fram för 2004. FRA har identifierat direkt miljöpåverkan som den viktigaste faktorn, det vill säga den som uppkommer av kontorsarbete, transporter, tjänsteresor samt av fastighetsdriften. FRA har fokuserat målarbetet mot dessa områden.

Kompetensförsörjning

Uppgift enligt regleringsbrevet 2004:

Myndigheten skall verka för en långsiktig och god personalförsörjning med för verksamheten ändamålsenlig kompetens. Försvarets radioanstalt skall härför formulera mål för kompetensförsörjningen som har en klar och tydlig koppling till målen för verksamheten, myndighetens uppgifter, nuvarande kompetensförsörjning och bedömning av arbetsmarknadsläget. Målen skall vara konkreta och uppföljningsbara.

Under året har kompetensbehovsanalyser genomförts. Med dessa som grund har myndighetens avdelningar påbörjat ett arbete med att upprätta bemanningsplaner, och vid ett flertal avdelningar har utkast till bemanningsplaner utarbetats.

Ur verksamhetsplanen för perioden 2004 – 2007 framgår att FRA fram till år 2007 skall utveckla arbetet med den strategiska kompetensförsörjningen genom att tydligt koppla kompetensförsörjningsåtgärder till den långsiktiga verksamhetsplaneringen. Ett mål för 2005 är att skaffa metoder och kompetens för att göra individuella karriärplaner.

Nyckeltal inom personalområdet

- Nyanställningsprocenten under år 2004 var 7,2 procent vilket är 3,9 procent lägre än året innan. Av dem som anställdes under året var 55 procent män och 45 procent kvinnor.
- Medelåldern för anställda vid FRA har inte förändrats jämfört med året innan utan var även år 2004 43 år.
- Könsfördelningen vid FRA har i princip varit oförändrad de senaste fem åren – ungefär en fjärdedel av FRA:s anställda är kvinnor och tre fjärdedelar är män.
- Rekryteringen av personer av annan härkomst än svensk har ökat under de senaste åren. Detta har i sin tur bidragit till en ökad mångfald inom organisationen.

Ekonomi

FRA:s totala intäkter uppgår till 481 817 varav anslagsmedel är 407 247 tkr.